

ISSN 2310-371X

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Наукові записки

Серія педагогічні науки

Випуск СХХХІІІ

(143)

Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2019

ФАХОВЕ ВИДАННЯ

затверджено наказом Міністерства освіти і науки України (додаток 7)
від 21.12.2015 р. № 1328 (педагогічні науки)

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 23838-13678Р від 01.03.2019 р.

*"НАУКОВІ ЗАПИСКИ" започатковано у 1939 році в КДПІ імені О. М. Горького
(нині НПУ імені М. П. Драгоманова)*

Редакційна колегія :

- В. П. Андрущенко* – член-кореспондент НАН України, академік НАПН України,
доктор філософських наук, професор (*шеф-редактор*);
В. І. Бондар – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
В. М. Вашикевич – доктор філософських наук, професор;
Л. П. Вовк – доктор педагогічних наук, професор;
Н. М. Дем'яненко – доктор педагогічних наук, професор;
М. І. Жалдак – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
М. С. Корець – доктор педагогічних наук, професор;
Л. А. Кулиш – кандидат педагогічних наук, доцент (*відповідальний секретар*);
Л. Л. Макаренко – доктор педагогічних наук, професор (*головний редактор*);
О. С. Падалка – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
В. П. Серєєнко – доктор педагогічних наук, професор;
В. Д. Сиротюк – доктор педагогічних наук, професор;
М. І. Шут – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
С. М. Яцианов – доктор педагогічних наук, професор (*відповідальний редактор*).

Рецензенти :

- В. В. Борисов*, доктор педагогічних наук, професор;
М. М. Марусинець, доктор педагогічних наук, професор.

Н 34 **Наукові записки** : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України,
Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; упор. Л. Л. Макаренко. – Київ : Вид-во НПУ
імені М. П. Драгоманова, 2019. – Випуск СХХХХІІІ (143). – 256 с. – (Серія педагогічні
науки).

ISSN 2310-371X

У збірнику вміщено статті, де розглядаються актуальні питання наукових досліджень докторантів, аспірантів,
викладачів навчальних закладів та співробітників наукових установ України, які працюють у галузях
педагогічних та історичних наук.

УДК 37+93/94](066)

Рекомендовано Вченою радою НПУ імені М. П. Драгоманова
(протокол № 14 від 05 червня 2019 р.)

ISSN 2310-371X

- © Редакційна колегія, 2019
© Автори статей, 2019
© Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019

ISSN 2310-371X

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
NATIONAL PEDAGOGICAL DRAGOMANOV UNIVERSITY

Science Notes

(research)

Series pedagogical sciences

Issue CXXXXIII

(143)

Publishers of
National Pedagogical Dragomanov University
2019

It is proven that the use of innovative technologies in the training of future engineers facilitates: modeling search as remote or virtual laboratories on the Internet, providing relatively inexpensive flexible access to the learning experience; international cooperation, overcoming geographical barriers and lessons. They give students insight into other cultures and experiences; formative assessment in real time and on the basis of skills. In this way, more students can be actively involved in discussions. Technology support allows you to control skills development than is possible without technology; eLearning, open educational resources and mass open online courses.

Keywords: *innovative learning technologies; interactive learning technologies; future engineers; project method; educational environment; professional training.*

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-143.2019.14>

УДК 930.85:39(=161.2):316.722(091)

Мартіросян О. І., Порошина В. Д., Купрію Т. Г.

УКРАЇНСТВО ЯК СЛОВ'ЯНСЬКИЙ ФЕНОМЕН І ЧАСТИНА СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: ІСТОРИЧНІ ТРАДИЦІЇ ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

“... Ми – не греки, не римляни, не перси, не варяги, ми є Русі! Тому маємо знати і шанувати землю свою, свою Вітчизну, своїх богів і батьків”

Велесова книга

На підставі літературно-історичних джерел та історико-культурних фактів у статті автори стверджують, що “українство” – поняття української нації і етносу – завжди були частиною світової цивілізації. Автори наголошують, що коріння української нації закладалося за часів Київської Русі (VIII–XII ст.). Давні традиції в Україні завжди склалися з духовних цінностей народу, які утворили систему морально-етичних засад життєдіяльності українського етносу. Тому Україна, як держава, – прямий спадкоємець Київської Русі і її земель.

Про це писали іноземні хроністи, дипломати, географи та історики, ще в XIII ст., наголошуючи, що навіть територіально Україна входила в європейський простір. Автори наголошують, що саме національна ідея як духовний каталізатор відродження допомогли зберегтися українському народу та українській культурі. Саме духовним і православним початком розгортається історико-педагогічна життєдіяльність нашого народу, трансформуючись в мови сьогодення до сучасної епохи євроінтеграційних процесів і вітчизняних інноваційних реформ. Результатом побудови такого суспільства має стати вільна особистість з громадянською позицією і світоглядом, вільною взаємодією з “суспільством людей”, це повинна бути згуртована нація, пріоритет якої буде разом з її народом для майбутнього процвітання українського громадського суспільства, збереження трагічної історії української держави.

Ключові слова: *українська історична спадщина, світова цивілізація, культурні традиції, історичні факти, слов'янський феномен, етнографічний потенціал.*

Давні традиції в Україні завжди склалися з духовних цінностей народу, які утворили систему морально-етичних засад життєдіяльності українського етносу. Тому Україна, як держава, – прямий спадкоємець Київської Русі і її земель. Починаючи з VIII ст. слов'янські землі стали центром Київської держави Русі, держави на чолі з центром Києвом, яка охоплювала понад 20 народів і етносів.

Саме київські князі володіли землями від східних кордонів аж до Чорного і Каспійського морів, саме київські князі дали початок Московській державі, бо засновником Москви вважається князь Юрій Долгорукий – син великого князя київського Володимира Мономаха.

Гортаючи сторінки історичної минувшини зазначаємо, що на території українських земель історичні, культурні факти і події аналізувалися, систематизувалися, набували наукового характеру, ставали конкретною наукою в працях відомих українських, російських, зарубіжних педагогів, істориків, етнографів, дослідників, серед них: “Краткое описание о козацком малороссийском народе” П. Симановського; “Собрание историческое” С. Лукомського; “Краткая летопись Малыя России с 1506 по 1770 г.”, “Землеописание Малыя России” В. Рубана; “Українська церква” І. Огієнка; “Странствование по святым местам” В. Григоровича-Барського; “История государства Российского (1816–1829 р.)” М. М. Каразіна; “Про турецьку загрозу” С. Оріховського; “Трактат про дві Сарматії” Матвія Міховського; “Хронологічний огляд історії Новоросійського Краю”; “Історія Нової Січі чи останнього гінця Запорізького” А. А. Скальського.

Історична наука і дослідження української минувшини прагнули визначити закономірність “соціокультурного” розвитку даної країни або народу, актуально проаналізувати закономірність життєвих процесів економічного життя, обставин, фактів і подій.

Важливість дослідження суспільно-політичної та історико-філософської думки посідали вагоме місце в працях українських філософів, істориків, мистецтвознавців, педагогів, громадських діячів, серед них: Г. Сковорода, М. Берлінський, С. Гогоцький, М. Маркевич, М. Грушевський, І. Огієнко, С. Сірополко, П. Куліш, Д. Яворницький, І. Франко, І. Срезневський, Д. Багалій, М. Костомаров, М. Аркас, В. Антонович, Б. Грінченко, Т. Шевченко, О. Єфименко, Д. Зубрицький, Г. Нарбут, М. Драгоманов, Я. Маркович, П. Чубинський, Ф. Вовк, П. Орлик, І. Котляревський, Г. Ващенко, М. Галушинський.

Україну як державу на різних історичних етапах розвитку вивчала і вивчає плеяда талановитих українських науковців і дослідників, зокрема: В. Сарбей, В. Верстюк, М. Панчук, М. Демченко, О. Гуржій, В. Смолій, Ф. Шевченко, М. Тараненко, С. Сірополко, Н. Яковенко, В. Ричка, П. Шморгун, В. Кремень, М. Плющ, І. Курас, Г. Надтока, С. Діброва, П. Варгатюк, П. Толочко, С. Кульчицький, О. Субтельний, В. Ткаченко, О. Реєнт, В. Литвин, І. Зязюн, В. Мороз, В. Шинкарук, В. Шевчук, Ф. Левітас, І. Дзюба, О. Білоус, С. Литвин, В. Борисенко, В. Бебик, М. Томенко, А. Зінченко, О. Бонь, О. Черкасов, В. Андрущенко.

Традиції, звичаї та національний устрій нашої держави досліджувало багато відомих європейських істориків, дипломатів, політиків, географів, культурних діячів, основними серед них є: **Блез де Віженер** (Blaise de Vigenere), дослідник,

археолог, історик, у своїй книжці "LA descriptions du Royaume de Poloque", виданій у Парижі в 1573 р. дав історико-географічні відомості про Галичину, Волинь, Поділля.

Еріх Лясота (Erich Lassota von Steblau), посол імператора Рудольфа II приїхав до козаків, побувавши на Запорізькій Січі (1594 р.), залишив цікаві спогади про побут, господарство, воєнне життя козаків.

Пан Попроцький (1544–1614), поляк за походженням, у своїй книжці виданій у 1599 р., описав життєвий побут козаків, їх звичаї та працю.

Станіслав Оріховський – україно-польський філософ, історик, громадський діяч у своєму творі "Польські діалоги, політичні тлумачення" писав про проблеми правління польських правителів на українських територіях, про взаємовідносини православних і католиків.

Юрій Котермак-Дрогобич – українець польського походження, у творі "Повчання єпискові" свідчить про принципи католицької і православної віри, намагаючись підпорядкувати православну віру єдиній католицькій унії.

Гійом Левассер де Болпан (Guillaume Levasseur de Beauplan), громадський діяч, військовий інженер, письменник з Франції, у 1650 р. видав про Україну і козаків спеціальну працю "Опис України, кількох провінцій Королівства Польського"... , що тягнуться від кордонів Московії до границь Трансильванії. Разом з їхніми звичаями, способом життя і ведення воєн.

Альберто Віміна (Alberto Vimina) – посол Венеціанської Республіки, який жив той час в Україні, а в 1650 р. видав і залишив рукописну книгу "Реляція" (про побут, життя, походження, звичаї, ведення військової справи козаків).

Павло Алепський – архidiaкон, який разом зі своїм батьком Антіохійським Патріархом Макарієм III подорожував Україною 1654 – 1656 рр., зробив обширний опис України. У своєму щоденнику з історії, в поєднанні з легендами, описував не тільки природу, але й господарство, побут, матеріальну культуру, освіту, церковне життя, релігійні обряди та церковне мистецтво на Україні.

Французький офіцер **П'єр Шевальє** в 1646 р. командував загоном завербованим французьким урядом українських козаків. На початку Визвольної війни (1648 р.) українського народу проти польської шляхти, був секретарем французького посольства в Польщі. В 1662–1663 рр., за дорученням Людовіка XIV, вдруге завербував українських козаків у французьке військо. В 1663 р. у Парижі видав книгу про Україну та військові подорожі козаків "Історія війни козаків проти Польщі".

Датський дипломат **Юль Юст**, який проїжджав Україною у 1711 р. був здивований багатством і культурою краю: "...чистота, доброзичливість українців, їхні красиві хати нагадували йому Данію. Його також вразила грамотність українського населення і те, що навіть жінки ходили до церкви з молитовниками...".

Польські історики XV–XVI ст. **Я. Длугош, М. Стрийковський** подорожуючи українськими землями в своїх історичних пам'ятках і географічних описах згадують поняття "Полісся".

Про "Полісся" також, згадує грецький географ і філософ **Клавдій Птолемей** (II ст. до н.е.) і грецький філософ Геродот, який з часом писав у споминах: "...земля їх поросла густими лісами і гаями".

Італійський чернець **Петро Даміані** у своєму щоденнику розповідав, що "...український народ хрестився від греків і мав свою мову і велику культуру". Він місяць гостював у київського князя Володимира, високо цінував гостеприймство і повагу київських людей до себе.

Візантійський воєнний письменник і історик **Маврикій** у своїй книзі "Стратегікон", ще в сьомому столітті писав: "...они (славяне) коварні и не держат слова в отношении договоров. Их легче подчинить страхом, чем дарами. А если и соберутся, та решенное одними тут же нарушается другими, ибо все они враждебны друг другу и никто не хочет уступить другому".

На прикладі братерських союзів, політичних угод, військового співробітництва, українські історики, політологи, культурологи доводять, що сучасна Україна, починаючи з VIII ст. була європейською державою і разом з усіма слов'янськими народами створювали єдину Європу.

Галицько-Волинські землі в XIII – XVI ст. брали активну участь у політичних справах Центральної Європи, особливо в період правління Романа Мстиславовича. Політичний кордон Європи тоді проходив по Галицько-Волинських територіях, ця частина українських земель вважалася оплотом єдиної Європи і нехотя Україна втягувалася в Європейську цивілізацію. Ні європейські народи, ні українські народи – не хотіли воєн. Слов'янські племена, які населяли центральні і східні землі, намагалися зберегти певну незалежність в економічному просторі і свою православну віру і культуру. З цього приводу німецький історик **А. М. Алеман** наголошує: "...Північно-Східна Русь відхиливши союз з папством, поклала кінець західному культурно-релігійному впливу на багато десятиліть". А ось як оцінив цей факт російський історик **Г. В. Вернадський**, з цього приводу він написав: "Росія, щоб зберегти релігійну свободу, пожертвувала політичною..., а упокорення перед – Сходом мало єдину мету – збереження православ'я як джерела моральної і політичної сили російського народу". В подальшому розвитку вітчизняної історії і культури майже всі князі, торговці, бояри Київської Русі, з X по XIV ст. брали, безпосередньо, участь у формуванні єдиної Європи.

Історія становлення української нації, освіти, мистецтва, її багатой духовної і матеріальної культури, нерозривно пов'язана із встановленням православної церкви.

Українство завжди обирало шлях Ісуса Христа, милість, і добротинство дій його Матері – Богородиці Діви, християнську історію. Сьогодні, як і тоді, українська держава та її народ живуть за християнськими традиціями, ми пишаємося, що обрали і зберегли православну віру і культуру. Свята Трійця – це ідеал нашого світогляду і релігійного світобачення.

Українська історія і культура, в процесі входження в Європейське лоно, підтримувалась гуманістичними ідеями епохи Ренесансу. Ці ідеї підтримувались такими відомими постатями, як А. Курбський, І. Пересветов, В. Духнович, П. Могила, І. Вигovsky, Г. Ходкевич, І. Гізель, Ф. Прокопович, Д. Туптало (Ростовський), Л. Баранович, Є. Славинецький, С. Яворський, П. Русин, Памво Беринда, Г. Сковорода, І. Федоров, І. Мазепа, П. Орлик, І. Франко, М. Грушевський, Ю. Слуцький, К. Острозький, І. Огієнко, М. Смотрицький, Б. Хмельницький, Г. Ващенко, Л. Українка, Ю. Липа, І. Франко.

Після XVI ст. Україна постала перед світом справжнім шедевром культури,

мистецтва, освіти. Цей період в історії почали називати "Український Ренесанс". Через малочисельність грамотних спеціалістів, на церковні і викладацькі посади до Москви призначалися випускники і, навіть студенти Києво-Могилянської Академії. За її зразком і схожістю в кінці XVII ст. у Москві була відкрита Слов'яно-Греко-Латинська Академія. Ще в 1588 р. Москва проголосила себе "Третім Римом", а Київ ніколи не претендував на роль "Третього Риму", а хотів задовольнитися роллю "другого Єрусалиму", бо мав на собі провіщення і благословення Андрія Первозванного, одного із апостолів Ісуса Христа і духовний потенціал молитв київських ченців, які він заклав на київських холмах.

Крім того, українська земля подарувала світові "середньовічні книжкові шедеври", а саме: Я. Мудрий "Руська правда"; Київський митрополит Іларіон "Слово про Закон і Благодать"; Данило Заточник "Моління"; Володимир Мономах "Повчання дітям"; чернець Прокопій творець Римського Євангелія; чернець Григорій творець Остромирового Євангелія; чернець Нестор-літописець "Повість минулих літ".

Духовний розквіт української держави не міг, не вплинути на політичні події в Київській Русі. Вже з часом, усвідомлення козацтвом ролі православної еліти, яка захищала ідеали і ідеї вільнодумної української нації, сприяло оновленню в 1620 р. православної Київської митрополії і захисту просвітницької діяльності братств. І хоча національно-визвольна війна 1648–1654 рр. під приводом Б. Хмельницького привела до розмежування України між римсько-католицьким Заходом і православним Сходом, Гетьманщина як – оплот захисту української волі, віри, ще на довгі, часи зберігала духовний потенціал нашого народу, освіти, науки, мистецтва.

Підсумовуючи здобутки розвитку українського освітньо-культурного Ренесансу як слов'янського феномену, можна стверджувати, що починаючи з XII ст. аж до XVIII ст. українська культура, освіта, мистецтво стояли на досить високому ступені розвитку, на нас рівнялась вся Європа.

У місті Києві, поряд з українським населенням, проживали німецькі, польські, грецькі, єврейські, румунські, татарські громади, які за висловом київських істориків і філософів, сприяли формуванню своєрідної Київської міської культури з її етнічною та релігійною толерантністю.

За доброзичливий характер і добру душу українців з Малоросії, Півдня і Сходу нас поважали і любили етнічні меншини і місцеве населення західних регіонів, місцеве населення Києва та його околиць.

Починаючи ще з XIV ст., українці захищали і приховували монахів – еретиків з Німеччини і Польщі, втікачів – старообрядців з Росії, еретиків і тевтонців з Німеччини. Жили дружно з ними, шанували їхні релігійні почуття, майстерність і вміння будувати житло, печі, дерев'яні та кам'яні споруди, церкви, монастирі, каплиці. Кияни вчилися у іноземців будувати хати, будинки і печі.

Також маємо, численні свідчення, що при мирному сусідському проживанні і співіснуванні українців, поляків, євреїв, болгарів, угорців, німців, греків, чехів вони – не ворогували, а навпаки брали за кумів сусідів – іноземців, запрошували на весілля, родини, Христини, на Різдво і Великодні свята.

Відомий український поет Степан Руданський у своїх віршах відображував доброзичливе, гумористичне ставлення українців до представників різних

етнічних груп, які проживали на українських територіях, зокрема, це поселення: греків, поляків, румун, чехів, болгар, євреїв, циган, росіян. Українська історія і культура – це дивовижно, ціннісна і духовна епоха загалом – цивілізаційного розвитку київських земель. Наші рідні українські ліси, степи, поля, і гори переходять ще багато археологічних таємниць, хронік, легенд, а в рідній українській історії – ще багато нерозкритих історичних фактів і подій.

Висновок. Підсумовуючи вищесказане в стислому історико-педагогічному ракурсі, високо оцінюючи внесок українських істориків, педагогів, освітян, культурних митців, політичних лідерів, науковців і суспільно-технічний процес людства, не слід забувати у яких нелегких умовах довелося жити, творити і працювати кращим представникам нашої нації. Їх велика творча праця творилась в умовах бездержавності і політичного ігнорування. За це їм низький уклін і щира подяка від нащадків. Наводимо як приклад чудову пораду академіка І. Р. Юхновського як зразок наукової виваженості і толерантності: "... Нікого не треба закидати камінням. І Петлюру, і Грушевського, і Косіора, і Петровського, і Бандеру, і Щербіцького. Їх треба знати такими, якими вони були. Це – наша історія...".

Українська педагогічна громада обрала шлях "педагогіки духовності і доброго серця", яка обумовлена і перевірена історичною еволюцією багатьох поколінь і певними життєвими фактами.

Саме духовним і православним початком розгортається історико-педагогічна життєдіяльність нашого народу, трансформуючись в мовах сьогодення до сучасної епохи євроінтеграційних процесів і вітчизняних інноваційних реформ. Результатом побудови такого суспільства має стати вільна особистість з громадянською позицією, і світоглядом, свobodною взаємодією з "суспільством людей", це повинна бути згуртована нація, пріоритет якої буде разом з її народом для майбутнього процвітання українського громадянського суспільства збереження нашої трагічної історії української держави.

Використана література:

- Грицак Я. Нариси історії України. Формування модерної української нації XIX – XX ст. Київ : Генеза, 2000. 360 с.
- Федик Л. Б. Спільна національна ідентичність як передумова соборності українських земель *Наук.-інформац. вісник*. 2010. № 1. С. 91-93.
- Єкельчик С. Українофілі: світ українських патріотів друг. полов. XIX ст. Київ : КІС, 2010. 272 с.
- Толочко П. П. Історичні портрети з історії давньоруської і європейської політики X–XIII ст. Київ, 1990.
- Маланюк С. Нариси з історії нашої культури. Київ, 1992. 201 с.
- Мельник Л. Г. Боротьба за українську державність (XVII ст.). Київ, 1995.
- Смолий В. А., Степаненко В. С. Українська державна ідея. Проблеми формування, еволюції, реалізації. Київ, 1997.
- Макарчук С. А., Турій О. Ю. Український етнос: Історичний розвиток. Львів, 1990. 51 с.
- Затовський А., протоірей. Православ'я як духовно-моральне джерело української культури і освіти. *Педагогічний процес: теорія і практика*. Київ : Видавництво: "ЕКМО", 2005. 238 с. С. 48-53.
- Мартіросян О. І. Україна як символ вічних духовних цінностей: (історико-педагогічні нариси) : навч.-метод. посібник для студентів, викладачів, науковців, працівників освіти. Київ : Міленіум, 2009. 112 с.
- Мартіросян О. І. Педагогічний підхід до виховання в Україні на засадах християнства: (історико-педагогічний аспект). *Наукові записки*: [збірник наукових статей]; Київ : НПУ ім. М. Драгоманова, 2006. LXV (65). 300 с. (серія педагогічні та історичні науки). С. 121-124.

12. Фарина С. Я. Соціокультурні передумови формування української національної еліти наприкінці XVI – поч. XVII ст. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків : НТУ “ХПУ”, 2005. № 2. С. 51-57.
13. Лаврінченко О. А. Вплив західноєвропейських гуманістичних та реформаційних ідей XVI – серед. XVII ст. на педагогічну діяльність вітчизняного вчителя. *Педагогічний процес: теорія і практика*. Вип. № 1, 2008. 277 с. С. 108-110.
14. Булашев Г. У. Український народ (у своїх легендах, релігійних поглядах і віруваннях). Київ : Довіра, 2009. 416 с.
15. Воропай О. Звичаї нашого народу: етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 204. Т. 1. 456 с.
16. Кузь В., Руденко Ю., Губко О. Українська козацька педагогіка і духовність. Умань, 1995. С. 98-102.
17. Митров В. Н. Развитие педагогической мысли на Украине в XVI – XVII ст. Київ, 1968. С. 37-41.
18. Год Б. Виховання у братських школах України і європейська педагогіка XVI – XVII ст. *Рідна школа*. Київ, 2005. № 4. С. 51-54.
19. Дзюба Е. А. Просвещение на Украине и его роль в укреплении связей украинского народа с белорусским (вторая полов. XVI – первая полов. XVII ст.). Київ : Наук. думка, 1987. С. 4-9.
20. Любар О. О., Федоренко Д. Т. Історія педагогічної думки і освіти в Україні: Частина II: “Княжа доба”. Київ, 1994.
21. Бузина Олександр “Доклевская Русь”: (рубрика “Время и люди”); Газета “Сегодня”, суббота, 9 ноября 2013 г., Київ, 2013. С. 12-13.
22. Етнічна історія давньої України : колективна монографія. Київ, 2000.
23. Яковенко Н. Нарис історії середньовіччя та ранньомодерної України. Київ : Критика, 2005. 298 с.

References:

- [1] Hrytsak Ya. (2000). Narysy istorii Ukrainy. Formuvannya modernoi ukrainskoi natsii XIX – XX st. Kyiv : Heneza. 360 s.
- [2] Fedyk L. B. (2010). Spilna natsionalna identychnist yak peredumova sobornosti ukrainskykh zemel Nauk-informats. visnyk № 1. S. 91-93
- [3] Iekelchuk S. (2010). Ukrainofily: svit ukrainskykh patriotiv druh. polov. XIX st. Kyiv : KIS. 272 s.
- [4] Tolochko P. P. (1990). Istorychni portrety z istorii davnoruskoi i yevropeiskoi polityky X-XIII st. Kyiv.
- [5] Malaniuk Ye. (1992). Narysy z istorii nashoi kultury. Kyiv. 201 s.
- [6] Melnyk L. H. (1995). Borotba za ukrainsku derzhavnist (XVII st.). Kyiv.
- [7] Smolii V. A., Stepanenko V. S. (1997). Ukrainska derzhavna ideia. Problemy formuvannya, evoliutsii, realizatsii. Kyiv.
- [8] Makarchuk S. A., Turii O. Yu. (1990). Ukrainskyi etnos: Istorychni rozvytok. Lviv. 51 s.
- [9] Zatovskyi A. (2005), protoirei. Pravoslavia yak dukhovno-moralne dzherelo ukrainskoi kultury i osvity. Pedahohichnyi protses: teoriia i praktyka. Kyiv : Vydavnytstvo: “EKMO”. 238 s. S. 48-53.
- [10] Martirosian O. I. (2009) Ukraina yak symvol vichnykh dukhovnykh tsinnosti: (istoryko-pedahohichni narysy) : navch-metod posibnyk dlia studentiv, vykladachiv, naukovtsiv, pratsivnykiv osvity. Kyiv : Milenium. 112 s.
- [11] Martirosian O. I. (2006). Pedahohichnyi pidkhd do vykhovannya v Ukraini na zasadakh khrystianstva: (istoryko – pedahohichnyi aspekt). Naukovi zapysky: [zbirnyk naukovykh statei]; Kyiv : NPU im. M. Drahomanova. LXV (65). 300 c. (seriia pedahohichni ta istorychni nauky). S. 121-124.
- [12] Faryna S. Ya. (2005). Sotsiokulturni peredumovy formuvannya ukrainskoi natsionalnoi elity naprykintsi XVI – poch. XVII st. Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymy systemamy. Kharkiv : NTU “KhPU”. № 2. S. 51-57.
- [13] Lavrinenko O. A. (2008). Vplyv zakhidnoieuropeyskykh humanistychnykh ta reformatsiinykh idei XVI – sered. XVII st. na pedahohichnu diialnist vitchyznianoho vchytelia. Pedahohichnyi protses: teoriia i praktyka. Vyp. № 1. 277 s. S. 108-110.
- [14] Bulashev H. U. (2009). Ukrainskyi narod (u svoikh lehendakh, relihiinykh pohliadakh i viruvanniakh). Kyiv : Dovira. 416 s.
- [15] Voropai O. (2004) Zvychai nashoho narodu: etnografichnyi narys. Kyiv : Oberih. T. 1. 456 s.
- [16] Kuz V., Rudenko Yu., Hubko O. (1995). Ukrainska kozatska pedahohika i dukhovnist. Uman. S. 98-102.
- [17] Mityurov V. N. (1968). Razvitie pedagogicheskoi mysli na Ukraine v XVI – XVII st. Kiyiv. S. 37-41.

- [18] Hod B. (2005). Vykhovannya u bratskykh shkolakh Ukrainy i yevropeiskav pedahohika XVI – XVII st. Ridna shkola. Kyiv. № 4. S. 51-54.
- [19] Dzyuba E. A. (1987). Prosveshenie na Ukraine i ego rol v ukreplenii svyazey ukrainskogo naroda s belorusiskim (vtoraya polov. XVI – pervaya polov. XVII st.). Kiyiv : Nauk. dumka. S. 4-9.
- [20] Liubar O. O., Fedorenko D. T. (1994). Istoriiia pedahohichnoi dumky i osvity v Ukraini: Chastyna II: “Kniazha doba”. Kyiv.
- [21] Buzina Oles “Dokievskaya Rus”: (rubrika “Vremya i lyudi”); Gazeta “Segodnya”, subbota, 9 noyabrya 2013 g., Kiyiv, 2013. S. 12-13.
- [22] Etnichna istoriia davnioi Ukrainy : kolektyvna monohrafiia. Kyiv, 2000.
- [23] Iakovenko N. (2005). Narys istorii serednovichchia ta rannomodernoi Ukrainy. Kyiv : Krytyka. 298 s.

МАРТИРОСЯН О. І., ПОРОШИНА В. Д., КУПРИЙ Т. Г. Українство як славянський феномен і часті світової цивілізації: історичні традиції і культурне насліддя.

На основі літературно-історичних джерел і історико-культурних фактів в статті автори утверджають, що “українство” як велика українська нація і етнос – завжди були частиною світової цивілізації. Давні традиції в Україні завжди формувалися із духовних цінностей народу, які формували систему морально-етических принципів життєдіяльності українського етносу. По тому Україна, як держава, – прямою насліддя Київської Русі і її земель.

Автори роблять ударення на том факте, що корні української нації закладалися со времен (VIII–XII ст.). Про это писали иностранные хронисты, дипломаты, географы и историки еще в XIII в., акцентирова, что даже территориально Украина входила в исторический европейский простор. Авторы утверджают, что именно национальная идея как духовный катализатор возрождения помог сохраниться украинскому народу и украинской культуре. Именно духовным и православным началом разворачивается историко-педагогическая життєдіяльність нашего народа, трансформирова в языках настоящего до современной эпохи евроинтеграционных процессов и отечественных инновационных реформ. Результатом построения такого общества должны стать свободная личность с гражданской позицией и мировоззрением, свободным взаимодействием с “обществом людей”, это должна быть сплоченная нация, приоритет которой будет вместе с ее народом для будущего процветания украинского общества, сохранения трагической истории украинского государства.

Ключевые слова: украинское историческое насліддя, мировая цивилизация, культурные традиции, исторические факты, славянский феномен, этнографический потенциал.

MARTIROSIAN O. I., KUPRIY T. G., POROSHINA V. D. Ukrainian ship as a Slavonic phenomenon and a part of a world civilization: historical traditions and cultural heritage.

On the basic of the literature – historical source and historical-cultural facts in the article, the authors claim that “ukrainianship” as Ukrainian nation and ethnos have always been a part of a world civilization. The ancient traditions in Ukraine always consisted of the spiritual values of the people, which formed the system of moral and ethical foundations of the life of the Ukrainian ethnic group. Therefore, Ukraine, as a state, is the direct heir to Kievan Rus and its lands.

The authors stress that the routes of Ukrainian nation were layed from the times of Kyivan Rus’ (VIII–XII century). The foreign diplomats, geographers and historians wrote about this in the XIIIth century, pointing that even by its territory Ukraine was a part of the historical European space. The authors emphasize that exactly the national idea itself as a moral catalyst of a revival helped the Ukrainians to save themselves.

It is the spiritual and Orthodox beginning of the historical and pedagogical life of our people, transforming in the languages of today to the modern era of European integration processes and domestic innovative reforms. The result of the construction of such a society is to become a free person with a civic position, and a worldview, a free interaction with the “society of people”; this must be a united nation, whose priority will be, together with its people, for the future prosperity of the Ukrainian civil society to preserve tragic history of the Ukrainian state.

Keywords: Ukrainian historical heritage, world civilization, cultural traditions, historical facts, Slavonic phenomenon, ethnographic potential.